

overeenstemming met die, welke door het *European Ornithological Atlas Committee* zijn opgesteld (cf. Sharrock 1976). De uitvoerige annotatie in de Nederlandse atlas laat reeds blijken dat de bewerkers voor Nederland zich ervan bewust waren, dat sommige criteria niet voor elke soort in gelijke mate bruikbaar zijn. Des te meer valt het dan ook op, dat bij code C8 voor waarschijnlijk broeden („vogel met broedvlekken”) slechts wordt volstaan met een uitleg wat broedplekken zijn, zonder op de bruikbaarheid van het criterium nader in te gaan.

Het is waarschijnlijk, dat een vogel met broedplekken *ergens* broedt, zeer binnenkort zal gaan broeden of zojuist met broeden is gestopt. Er is weinig bekend hoe lang het bij de verschillende soorten duurt voor een vogel, na al dan niet abrupt afbreken van de broedperiode, zijn broedplekken kwijt raakt. Zeker is dat die tijd ruim voldoende is om zich tot over grote afstanden buiten het broedblok te verplaatsen.

Een zeer demonstratief voorbeeld levert een adulte Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla* die ik op 3 juli 1980 aan de periferie van een Kokmeeuwen-kolonie *Larus ridibundus* in het Amsterdamse Westelijke Havengebied vond. De vogel was slechts enkele dagen dood. Hij moet daar uiterlijk einde juni op eigen kracht gekomen zijn, daar menselijke interventie in dit afgesloten industriële gebied uitgesloten is. Deze vogel nu had nog alle drie broedplekken geheel kaal.

Er was sprake van een intensieve rui der lichaamsveren: aan de onderzijde waren 29% van enkele honderden onderzochte veren in bloedspoor. Aangenomen moet dan ook worden, dat als de vogel was blijven leven, de broedplekken snel bevederd geraakt zouden zijn. Gezien het ontbreken van deze soort bij vele voorafgaande bezoeken aan het bewuste terrein en het nog nimmer in Nederland als broedvogel vastgesteld zijn, moet broeden in deze omgeving uiterst onwaarschijnlijk worden geacht. Ook beantwoordt het biotoop niet aan de eisen, die deze klifbroeder aan zijn broedplaats stelt, maar dit sluit een vestiging niet bij voorbaat uit (vergelijk het onverwachte broeden van de Morinelplevier *Charadrius morinellus* in Oostelijk Flevoland).

Vanzelfsprekend kan men de Drieteenmeeuw op grond van het bezit van de kale broedplekken alleen niet als waarschijnlijke broedvogel aanvaarden. Dit betekent echter dat men dan een aanvullend criterium aanlegt, dat niet in de publicatie is vermeld. Dit betekent ook dat het criterium op zichzelf zwak is, omdat men het eigenlijk voor geen enkele vogelsoort veilig kan gebruiken, tenzij men reeds uit anderen hoofde weet, of de soort waarschijnlijk *ergens* broedt (en dan is C8 uiteraard overbodig).

Misschien is C8 bij het samenstellen van de Nederlandse broedvogelatlas weinig of niet gebruikt. Het is ook daarom jammer, dat men er

— in tegenstelling tot de Deense atlas (Dybbro 1976) — niet toe is kunnen komen om de lezer inzicht te geven, welke criteria in welke mate werden gebruikt bij de indeling der soorten in mogelijk, waarschijnlijk en zeker broedend.

Summary

Brood patches as indication for „probable breeding” in Atlas work

A bird possessing fully developed brood patches may have interrupted incubation recently and left the breeding area over large distances, in many cases far beyond the borders of its breeding square. Therefore, the relative EOAC code C8 — also applied in the Dutch atlas of breeding birds — has little or no value for the indication of „probable breeding” in a *certain square*. Though true for probably all species, a most convincing example was that of a newly dead Kittiwake *Rissa tridactyla* found near Amsterdam on 3 July 1980. This bird still had three fully developed brood patches though quite certainly it was not breeding in the area. The C8 code may have been used infrequently in compiling the Dutch atlas. It is regretted that pertinent evidence, as given in the Danish atlas (Dybbro 1976), is lacking.

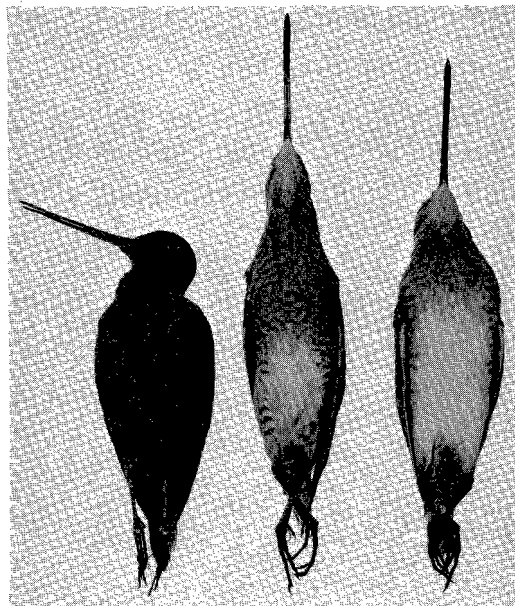
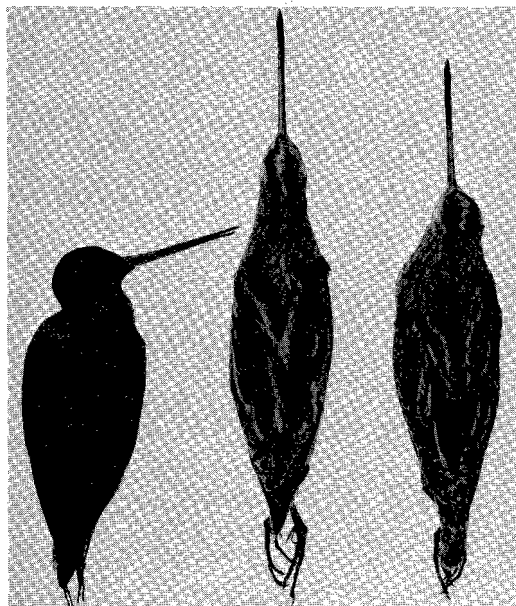
Literatuur

- DYBBRO, T. 1976. De danske ynglefugles udbredelse. Dansk Ornithologisk Forening, København.
SHARROCK, J. T. R. 1976. The atlas of breeding birds in Britain and Ireland. Poyser, Berkhamsted.
TEIXEIRA, R. M. 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Natuurmonumenten, 's-Graveland.

J. Walters, Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Postbus 20 125, 1000 HC Amsterdam

„Sabine's Watersnip” in Nederland

In de collectie van het Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum) te Amsterdam bevindt zich een Watersnip *Gallinago gallinago* (nr. 29 003) in een volkomen afwijkend verenkleed. Het betreft een (waarschijnlijk eerstejaars) ♂ dat in september 1916 in Friesland werd verzameld. Dit exemplaar is zeer donker en wijkt verder op een aantal punten af van een normale Watersnip. De bovenzijde van de kop is zwartbruin en mist de lichte streep in het midden. De mantel- en schouderveren zijn zwartbruin met een roodbruine vlekking, doch zonder de karakteristieke lichte lengtestreep. De bovenvleugeldekveren zijn zwartbruin met een roodbruine bandering. De zijkant van de kop en

de keel zijn egaal donkerbruin. De onderzijde is donkerbruin met roodbruine dwarsbandjes, die alleen op het midden van de buik ontbreken. De ondervleugeldekveren en okselveren zijn egaal bruin zonder een spoor van witte bandering. De handpennen zijn geheel bruin; alleen de buitenste heeft een lichte schacht, doch geen lichte buitenvlag zoals in een normaal gekleurde Watersnip. Alle 14 staartveren zijn donkerbruin met een smallere roodbruine dwarsbandering dan normaal.

De vleugellengte is 134 mm, staart 53 mm, snavel 62.7 mm en tarsus 30.5 mm. Deze afmetingen vallen binnen de variatie van de nominale vorm en ook van de ondersoort *faeroeensis* van IJsland, Faeroer, Orkney en Shetland.

Deze donkere Watersnip uit Friesland voldoet geheel aan de beschrijving van de zogenaamde „Sabine's Watersnip” (door Vigors in 1825 „*Scolopax sabini*” genoemd) zoals deze gegeven wordt door Pycraft (1905) en Witherby *et al.* (1940). We hebben hier niet zomaar een geval van melanisme (dat bij de Watersnip ook voorkomt!), maar met een geheel verschillend getekende Watersnip. Deze variant werd voornamelijk in de vorige eeuw vastgesteld in Ierland (tussen 1825 en 1895 ongeveer 55 maal), iets minder vaak in het zuiden van Engeland, en incidenteel in andere landen, zoals eenmaal (1889) in Denemarken (Salomonsen 1947), eenmaal in Duitsland (Glutz von Blotzheim *et al.* 1977), eenmaal (vóór 1916) in Frankrijk (Hartert 1912-1921), eenmaal (1929) in Noord-Amerika (Van Tyne 1945) en dus nu ook in ons land.

Tot welke ondersoort de in Europa aangetroffen donkere exemplaren behoren, is nooit geheel duidelijk geweest. Immers, Ierland, het ge-

bied waar de meeste meldingen vandaan komen, is het belangrijkste overwinteringsgebied van *faeroeensis*. Zeer opmerkelijk is dat de „Sabine's Watersnip” de laatste tientallen jaren niet meer is waargenomen, zodat nieuwe vondsten in Nederland niet te verwachten zijn.

Summary

„Sabine's Snipe” in the Netherlands

A specimen of „Sabine's Snipe”, a very dark and differently patterned variant of the Snipe *Gallinago gallinago*, was collected in Friesland (Netherlands) in september 1916, but this record has not hitherto been published. Attention is paid to the fact that most records of this snipe date from before 1920, and that since then this variant has not been recorded anywhere.

Literatuur

- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U.N., BAUER, K.M. & BEZEL, E. 1977. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, 7. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- HARTERT, E. 1912-1921. Die Vögel der paläarktischen Fauna, 2. Friedländer, Berlin.
- PYCRAFT, W. P. 1905. [Description of a Sabine's Snipe] [Letter] Ibis (8) 5 (18): 289-291.
- SALOMONSEN, F. 1947. Sabines Bekkasin *Capella gallinago* mut. *sabini* (Vig.) i Danmark. Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 41: 72-75.
- VAN TYNE, J. 1945. A melanistic specimen of Wilson's Snipe. Wilson Bull. 57: 75-76.
- WITHERBY, H. F. *et al.* 1940. The handbook of British Birds, 4. Witherby, London.

T. G. Brom, Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), Postbus 20 125, 1000 HC Amsterdam.